

TOMASZ MANIURA¹

Lubliniec

Ruch młodzieży Niniwa jako dziedzictwo św. Eugeniusza de Mazenoda w pracy z młodymi

Niniwa youth movement as a legacy of st. Eugene de Mazenod in his work with the youth

Zbliża się jubileusz 200-lecia powstania Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej (dalej Zgromadzenia). Jest to czas refleksji i powrotu do korzeni oraz pierwotnego charyzmatu założyciela Zgromadzenia, św. Eugeniusza de Mazenoda. Warto przy tej okazji z perspektywy spojrzeć na wczoraj i dziś, dostrzec to, co dla Eugeniusza było istotne, odkryć jego styl życia, pracy i obrać je za wzór, ponieważ jego charyzmat został potwierdzony przez Kościół, a historia udowodniła, że przyniósł on dobre owoce. W niniejszym artykule chcemy przyjrzeć się jego pracy z młodymi, gdyż szczególnie u początków kapłaństwa i powstawania Zgromadzenia Eugeniusz był w nią mocno i bezpośrednio zaangażowany. W dalszej części spojrzymy na nowo powstający ruch młodzieży Niniwa, który bazuje na charyzmacie św. Eugeniusza de Mazenoda. Na końcu znajdziemy punkty wspólne dawnej i współczesnej pracy oblatów z młodzieżą oraz zobaczymy, jak wiele metod św. Eugeniusza sprawdza się i dziś.

EUGENIUSZ DE MAZENOD I JEGO WZORCE PRACY Z MŁODYMI

Założyciel Zgromadzenia od samego początku swego kapłaństwa był ogromnie wrażliwy na ludzi ubogich². „Celem jego kapłańskiego życia, tuż po święce-

¹ Ojciec Tomasz Maniura OMI – kapłan Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej. Absolwent Wydziału Teologicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Podyplomowych Studiów Teologii Pastoralnej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Duszpasterz Oblackiego Duszpasterstwa Młodzieży NINIWA.

² Mazenod E. de, Kazanie, kościół św. Magdaleny, w Aix en Provence, Niedziela Wielkiego Postu, 1812 r., w: www.omiworld.org/pic/News_23_2_2007-17_2_24.doc, s. 11 [dostęp 1.02.2015].

niach kapłańskich i później, po konsekracji biskupiej, nie było zaspakajanie własnych ambicji, lecz służba ubogim, na wzór pierwszych uczniów Chrystusa”³. To do nich w pierwszej kolejności spieszył z przesłaniem Ewangelii, dając im osobiste świadectwo o Jezusie. Wśród ubogich jako pierwsi znaleźli się dla niego ludzie młodzi. Trzeba tu też zaznaczyć, że według św. Eugeniusza ubogi był ten, kto nie znał Boga. Już w seminarium, w Paryżu, uczył religii najuboższe dzieci z pobliskiej dzielnicy. Później, gdy skończył studia i wrócił do Aix-en-Provence, miał tylko jeden cel – „poświęcić się służbie ubogim i młodzieży”⁴. Głównym powodem skierowania się ku młodzieży było to, że nie zna ona Chrystusa. „Był przekonany, że właśnie młodzi przez swe modlitwy i przykład mogą powstrzymać szerzące się zło”⁵. Pracę z młodymi traktował bardzo poważnie, szybko nabrała ona sporego rozmachu. W opinii Eugeniusza była jego pierwszą i najważniejszą misją. „W lutym 1813 r. zaczyna gromadzić niektórych młodych w niewielkiej posiadłości w Enclos, na obrzeżach Aix. Razem z siedmioma młodymi zakłada oficjalnie 25 kwietnia tegoż roku *Stowarzyszenie Młodych z Aix*. Pod koniec roku jest już 60 członków, w 1815 już 120, ponad 200 w 1816 i 322 pod koniec 1817 r.”⁶.

Geneza Stowarzyszenia Młodych z Aix

Warto przyjrzeć się przyczynom, które skłoniły św. Eugeniusza do tak pełnego poświęcenia się młodzieży i założenia Stowarzyszenia Młodych (dalej Stowarzyszenia). Na samym początku statutu Stowarzyszenia stwierdzał: „Część młodych utraciła jakikolwiek sens życia [...]”⁷. Dlaczego? „Ponieważ bezbożność jest rozzuchwalana, złe obyczaje tolerowane i materializm przekazywany i pochwalany”⁸. Dla Eugeniusza było jasne, że w tej sytuacji nie można być biernym, przeciwnie – należy aktywnie i racjonalnie przeciwdziałać temu zjawisku. Jak sam pisał: „Mogę ja, smutny widz tego zalewu zła, zadowalać się jęczeniem w milczeniu, bez szukania środka zaradczego?”⁹. Dlatego postanowił zaangażować się w pracę dla młodych: „Będę pracował również dla młodych; będę się starał zachować ich od zła, jakie im zagraża”¹⁰. Do tego stwierdzał, że będzie odważny w działaniu, i dodawał: „Przedsięwzięcie jest trudne, wcale tego nie neguję, i nie jest pozbawione ryzyka. Ale nie boję się niczego, ponieważ pokładam całe moje zaufanie w Bogu, szukając wyłącznie jego chwały i zbawienia

³ P. Zając, *Wielcy ludzie Kościoła – Św. Eugeniusz de Mazenod*, Kraków 2011, s. 35.

⁴ K. Lubowicki, *Rekolekcje z... Św. Eugeniusz de Mazenod*, Kraków 2003, s. 59.

⁵ Tamże.

⁶ B. Dullier, *Eugeniusz de Mazenod i młodzi*, w: *Dokumentacja OMI*, Roma lipiec 2002, s. 6.

⁷ Tamże, s. 8.

⁸ Tamże.

⁹ Tamże.

¹⁰ Tamże.

dusz”¹¹. Stowarzyszenie, które założył św. Eugeniusz, rozwijało się bardzo szybko. Musiało pokonać wiele problemów lokalowych, szukając coraz to nowszych, większych i lepiej przystosowanych do potrzeb młodzieży miejsc. Rzeczywiście, Eugeniusz w swoim działaniu był odważny, przedsiębiorczy i pomysłowy.

Potrzeba niesienia pomocy młodym z czasem jeszcze mocniej zakorzeniła się w myśleniu św. Eugeniusza de Mazenoda. Najlepszym tego potwierdzeniem jest wpływ doświadczeń z młodymi, który Eugeniusz przeniósł na założone przez siebie zgromadzenie zakonne. Pisząc prośbę do wikariuszy kapitulnych o zatwierdzenie Misjonarzy Prowansji, stwierdził: „Ich życie będzie dzielone pomiędzy modlitwę, medytację świętych prawd, praktykowanie cnót zakonnych, studiowanie Pisma Świętego i ojców Kościoła oraz głoszenie kazań i kierownictwo duchowe młodych”¹². A w *Konstytucjach i Regulach* zakonnych z 1818 roku pisał: „Kierownictwo młodych będzie uznane jako zasadnicza posługa naszego Instytutu. Superior generalny wyznaczy do tej pracy w sposób szczególny jednego lub więcej misjonarzy, sam również zajmując się nią w chwilach, kiedy inne obowiązki swego urzędu mu na to pozwolą”¹³. Święty Eugeniusz był zatem mocno przekonany o potrzebie pracy z młodymi, a część metod wychowawczych i formacyjnych stosował zarówno w stowarzyszeniu młodzieżowym, jak i w Zgromadzeniu.

Formacja młodych. Cechy i metody duszpasterskie

Eugeniusz de Mazenod miał czas dla młodych. Można stwierdzić, że był w nich rozmiłowany. Stosował zatem metody wychowawcze i formacyjne, które w sposób pozytywny budowały wiarę młodych. Był to styl formacji budujący nie tylko duchowość, ale i rozwijający osobowość oraz poczucie własnej wartości u członków wspólnoty. Na podstawie analizy skutecznej pracy ewangelizacyjnej św. Eugeniusza z młodymi można wyłonić kilka cech duszpasterskich, które i dziś mogą być bardzo pomocne w kształtowaniu młodzieży.

1. **W i a r a w m ł o d y c h.** Eugeniusz de Mazenod widział w młodych ogromną wartość, wierzył w ich godność, dostrzegał ich piękno. Młodzi czuli się przy nim ważni.
2. **R e l a c j a o s o b i s t a.** Eugeniusz de Mazenod potrafił patrzeć na każdego z członków Stowarzyszenia osobiście. W grupie dostrzegał jednostkę i starał się mieć z młodymi osobisty kontakt.

¹¹ B. Dullier, *Eugeniusz de Mazenod i młodzi*, w: *Dokumentacja OMI*, lipiec 2002, Roma lipiec 2002, s. 8.

¹² *List do Wikariuszy Kapitulnych z 25 stycznia 1816 r.*, w: *Dokumentacja OMI*, Roma lipiec 2002, s. 12.

¹³ *Konstytucje i Reguły Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej z 1818 r.*, reguła 3, w: *Dokumentacja OMI*, lipiec 2002, Roma lipiec 2002, s. 13.

3. **Radość.** Eugeniusz de Mazenod potrafił też wokół siebie i we wspólnocie młodych wytworzyć pozytywny klimat – klimat radości. Obok modlitw i nauk bardzo ważne były gry i zabawy.
4. **Powierzanie odpowiedzialności.** Eugeniusz de Mazenod nie bał się powierzyć młodym różnych odpowiedzialnych zadań, od których sporo zależało. Dzięki temu znacznie bardziej angażowali się w rozwój Stowarzyszenia, a także zacieśniali więzi między sobą.
5. **Wymagania.** W kontaktach z młodymi Eugeniusz de Mazenod nie był pobłażliwy – stawiał trudne, konkretne wymagania i domagał się ich realizacji¹⁴.
6. **Cel ewangelizacyjny.** W działaniach z młodzieżą św. Eugeniusz zawsze miał na uwadze ukazywanie swoim młodym przyjaciołom żywego Chrystusa, a także przysposabianie ich do zewnętrznego świadectwa.

Spróbujmy przybliżyć dokładniej te duszpasterskie cechy pracy z młodymi. Wyłonią się z nich także pewne konkretne elementy pracy formacyjnej, które można i warto stosować współcześnie.

Wiara w młodych i relacja osobista

Niesamowity był szacunek Eugeniusza de Mazenoda do każdego człowieka¹⁵ – potrafił wychodzić do najuboższych, bo naprawdę widział w nich Chrystusa¹⁶. Najpierw sam jako zagubiony młody człowiek doświadczył darmowej Bożej miłości, a następnie chciał przekazywać ją dalej. Dla niego człowiek był przede wszystkim bratem, nie było podziału na lepszych czy gorszych, a warto zauważyć, że w tych czasach we Francji nie było to takie oczywiste. Najlepszym dowodem na to była różnorodność pierwszych członków założycieli jego Stowarzyszenia:

Wśród siedmiu członków – założycieli odnajdujemy dwa znane nazwiska z Aix (syna przewodniczącego de la Boulie i syna markiza de Foresta), syna burżuazji, syna handlowca, syna drobnego rzemieślnika i dwoje dzieci niezamężnych matek. Do każdego z nich zwracał się „przez pan”, chociaż w ten sposób nikt nie odważył się nazwać młodych z niższych warstw społecznych¹⁷.

¹⁴ Tamże, s. 11.

¹⁵ Na temat podziałów chrześcijańskiego rozumienia godności zobacz szerzej m.in. R. Guardini, *Koniec czasów nowożytnych. Świat i osoba. Wolność, łaska, los*, Kraków 1969; M. Krapiec, *Ja – człowiek*, Lublin 1974; K. Wojtyła, *Osoba i czyn*, Kraków 1984; W. Granat, *Personalizm chrześcijański. Teologia osoby ludzkiej*, Poznań 1985; A. Rozdziński, *Osoba i kultura*, Warszawa 1985; J. Galarowicz, *Człowiek jest osobą*, Kraków 1994; R. Guardini, *Wolność, łaska, los. Rozważanie o sensie istnienia*, Kraków 1995.

¹⁶ Por. szerzej W. Surmiak, *Opcja preferencyjna na rzecz ubogich wyrazem miłości społecznej*, Katowice 2009.

¹⁷ Tamże.

Z tak wyraźnie akcentowanym szacunkiem Eugeniusz budował w młodych zaufanie do siebie. Relacje pozwalała mu z drugiej strony budować atmosfera radości i życzliwości.

Radość

Święty Eugeniusz miał charakter choleryka, wyrażał więc emocje dość swobodnie. Duża doza spontaniczności umożliwia mu dobry kontakt z młodzieżą. Analizując pracę św. Eugeniusza z młodymi, można zauważyć też, że podczas spotkania z drugim człowiekiem potrafił wzniesić się ponad codzienne, zwyczajowe zasady. W jego przypadku można mówić raczej o „wierności osobom” niż ustalonym zasadom. Gdy organizował plan dnia dla młodych, jego harmonogram był aż przepełniony, ale gdy tylko udało mu się ściągnąć do siebie blakającą się młodzież, dopracowany w szczegółach program mógł natychmiast ulec całkowitej zmianie: „Dziś, aby nas zapoznać z krajowymi zwyczajami, ksiądz dyrektor poczęstował młodzież kasztanami i ciepłym winem”¹⁸. Kiedy Eugeniusz został biskupem, nic się nie zmieniło – zawsze, kiedy chodziło o młodych, działy się rzeczy nieprzewidywalne. Członkowie kapituły kanoników nieraz nie potrafili sobie wyobrazić, co nowego będzie się działo, gdy biskup de Mazenod spotka się gdzieś z młodymi. Na przykład podczas wizytacji w Chateau-Gombert postanowił przedłużyć swój pobyt, ponieważ młodzi zaproponowali mu wspólny przejazd przez wioskę dwukołówką. Napisał później: „Widziałem oczywiście, że będzie padało. Ale czym jest niewielki deszcz w porównaniu ze szczęściem tych dzieci... Grupa była liczna i wesoła, było nas około 30 małych i dużych (29.10. 1838 r.)”¹⁹.

Powierzenie odpowiedzialności

Z zaufania Eugeniusza do młodych i wiary w nich płynęła praktyczna myśl formacyjna. Święty Eugeniusz odznaczał się umiejętnością dzielenia się odpowiedzialnościami. Jedną z bardzo charakterystycznych metod, jaką stosował w pracy z młodymi, było „nastawienie na bycie zaczynem” w danym środowisku. Chciał tworzyć wspólnoty odpowiadające na określone sytuacje w konkretnych miejscach. Zadaniem młodych było być zaczynem dobra i wiary, żeby z ich przykładu mogli czerpać inni. Formacja członków Stowarzyszenia była ukierunkowana na przygotowanie do ewangelizacji we własnych środowiskach. Ojciec Frank Santucci OMI, który na co dzień zajmuje się charyzmatem św. Eugeniusza²⁰, właśnie w ten spo-

¹⁸ B. Dullier, *Eugeniusz de Mazenod i jego propozycje wiary skierowane do młodych*, cz. 1, tłum. R. Tyczyński, „Mozaika Obrzańska” 4(2010), s. 70.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Ojciec Frank Santucci OMI jest oblatem odpowiedzialnym za głoszenie rekolekcji i konferencji dotyczących charyzmatu Misjonarzy Oblatów MN na całym świecie. Por. http://www.oblaci.pl/aktualnosci_span/102/santucci [dostęp 28.04.2015].

sób rozumie obłąką pracę z młodymi. Podczas konferencji w obłąckim ośrodku młodzieżowym w Kokotku wyjaśniał:

Eugeniusz tej metody uczył się również w seminarium św. Sulpicjusza. Został zaproszony, by jako kleryk tworzyć sekretną grupę apostołską. Było w niej tylko 7-8 członków. Mieli być zacynem. Ich zadaniem było przestrzeganie reguł w sposób perfekcyjny. Przez przykład, rady, modlitwę, wspierali zachowanie gorliwego zapału we wspólnocie. W seminarium to działało. Tego Założyciel używał w stowarzyszeniu²¹.

Oczywiście umiejętność rozwijania odpowiedzialności wychodziła dużo dalej niż tylko w kierunku najbliższej grupy współpracowników. Dzięki drobnym zadaniom każdy młody członek wspólnoty czuł się potrzebny i ważny.

Wymagania

Praca Eugeniusza z młodymi nie polegała jedynie na „pobożnych” spotkaniach, które niczego nie zmieniały w życiu tych wkraczających w dorosłość ludzi, czy na atrakcyjnych „akcjach”, które oprócz rozgłosu w żaden sposób nie przemieniały ich życia. Jego gorliwość doprowadziła do tego, że poświęcał im dwa pełne dni w tygodniu. Początkowo były to czwartek i niedziela, później doszła do tego jeszcze sobota. Jednocześnie i młodym stawiał ambitne wymagania. Dzień z młodymi zaczynał się od 7.00 rano i trwał do późnych godzin wieczornych. W programie nie brakowało czasu na katechezę i modlitwę, które były przeplatane chwilami relaksu, przeróżnymi grami i zabawami. Założyciel obłątów w liście do Forbin Jansona z 1 lipca 1814 roku tak pisał o tym czasie:

Wraz z wybiciem godziny 7.00 zaczynamy krótką chwilą lektury, aby dać czas wszystkim na zejście się. Potem recytujemy godzinę czytań o Najświętszej Maryi Pannie, po której następuje około półgodzinne rozważanie. Po medytacji recytujemy laudesy, a po nich Msza Święta. Po zakończeniu Mszy mamy chwilę na rozrywkę i na obiad. Po obiedzie i po nieszpórach jest godzina katechezy dla najbardziej potrzebujących. Całą resztę czasu, aż do wieczora, poświęcamy na gry²².

Zaangażowanie młodych świadczy o tym, że nie bali się oni wyzwań i nakładanych wymagań, a w zasadzie dzięki nim jeszcze bardziej budowała się ich przynależność do grupy.

Cel ewangelizacji

Kolejną wartą wspomnienia cechą św. Eugeniusza było ukierunkowanie na cel – mówienie o Bożej miłości. Wszystko robił po to, by głosić Jezusa Chrystusa. W XIX wieku w kazaniach przede wszystkim katechizowano, próbując lepiej

²¹ J. Wlazły, *Apostołski zacyn. Święty Eugeniusz de Mazenod i młodzież*, „Mozaika Obrzańska” 1(2010), s. 59.

²² B. Dullier, *Eugeniusz de Mazenod i młodzi*, w: *Dokumentacja OMI*, Roma lipiec 2002, s. 7.

lub gorzej wyjaśniać prawdy wiary, bądź moralizowano, najczęściej strasząc piekłem. Wszystko to było potrzebne, jednak Eugeniusz podkreślał, że nie może zabraknąć tego, co najważniejsze – głoszenia osoby Jezusa Chrystusa.

Wizytacja w Caillols... Byłem bardzo zadowolony z uwagi, z jaką dzieci słuchały mego pouczenia... Ach, jakże źle musiano ich pouczać! Jest bardziej niż pewne, że nikt nie postarał się, aby w ich duszach wzbudzić uczucia, na które są wrażliwe. Uczono ich suchej lektury katechizmu, wyjaśnianego albo lepiej, albo gorzej, ale nie postarano się, aby odczuły dobroć Boga, nieskończoną miłość naszego Pana Jezusa Chrystusa do ludzi²³.

Z kolei sami młodzi chętnie dzielili się doświadczeniem wspólnoty tak, że w bardzo szybkim tempie rosła ona aż do ok. 300 członków Stowarzyszenia w jego kulminacyjnym punkcie. Zaproszenie do wspólnoty to z kolei jeden z najważniejszych elementów ewangelizacji, bo tam często odkrywa się Jezusa.

Metody formacyjne

Na podstawie powyższych cech duszpasterskich można wyszczególnić kilka podstawowych elementów formacyjnych stosowanych przez św. Eugeniusza w jego pracy z młodymi. Spróbujemy je usystematyzować i ponazywać.

1. **M o d l i t w a.** Święty Eugeniusz kładł duży nacisk na regularną modlitwę, zarówno tę indywidualną (m.in. medytację), jak i wspólnotową (w szczególności Mszę Świętą). Odkrywanie Jezusa w modlitwie to fundamentalny element formacji duchowej.
2. **S ł u ż b a.** Służbę wobec swoich młodych przyjaciół św. Eugeniusz świadczył, poświęcając czas i siebie w pracy aż do późnych godzin. Angażował się, świadcząc sakramenty, katechizując, a także przez budowanie relacji w ramach rekreacji.
3. **T w o r z e n i e w s p ó l n o t y.** Święty Eugeniusz tworzył wspólnotę, rozwijając zaangażowanie jej członków, a także przez zaproszenie nowych osób do grupy. Szczególną metodą wzorowaną na powoływaniu przez Jezusa uczniów było u Eugeniusza formowanie najbliższych współpracowników – animatorów. Oprócz tego działanie wspólnoty wspierało dobre zorganizowanie czasu, a także wspólne gry, zabawy i stosowanie atrakcyjnych dla młodzieży form spędzania czasu.
4. **E w a n g e l i z a c j a.** Głównym, docelowym elementem formacji było dla św. Eugeniusza doprowadzenie młodych do osobistego spotkania z Jezusem. Odbywało się to bardziej na zasadzie przekazywania doświadczenia Boga niż jedynie katechizowania (choć i ono było obecne). Jednocześnie

²³ Por. szerzej: W. Surmiak, *Opcja preferencyjna...*, dz. cyt., s. 71.

zapalenie żaru wiary uzdalniało młodych do świadectwa na zewnątrz, w swoich środowiskach.

W dalszej części chcemy zobaczyć, jak te elementy formacyjne i cechy duszpasterskie stosowane są we współczesnym duszpasterstwie młodzieży oblackiej Niniwa.

RUCH MŁODZIEŻY NINIWA

Wyżej zaprezentowane przykłady, przedstawiające założyciela oblatów jako duszpasterza młodzieży, są inspiracją dla oblatów i prowadzą do konkretnych działań na rzecz młodych. Pośrednio doprowadziły one do powstania najnowszej oblackiej inicjatywy duszpasterskiej wśród młodzieży, czyli Niniwy.

Choć dzieło Niniwy rozwija się od niespełna 10 lat, to jednak ma duży wpływ na młodych. Umownie za początek ruchu młodzieży oblackiej Niniwa założyciele przyjęli datę 28 grudnia 2004 roku. Wtedy to kilku młodych spotkało się w Katowicach wraz z o. Tomaszem Maniurą OMI²⁴, który przekazał im książki o działalności św. Eugeniusza de Mazenoda oraz różne teksty oblackie. Na ich podstawie opracowane zostały konspekty spotkań i materiały formacyjne dla młodych przy parafiach oblackich w Polsce.

Geneza ruchu Niniwa

Zanim przyjrzymy się historii wspólnoty, jej założeniom i formacji, warto jeszcze wspomnieć o fundamentalnym natchnieniu, które zainspirowało utworzenie Niniwy. Maria del Mar Gomez Manaz, matka generalna Misjonarek Oblatek Maryi Niepokalanej, która specjalnie przyjechała z Hiszpanii do Kokotka na spotkanie z młodzieżą oblacką, wspomina: „Kiedy szliśmy przez las w Kokotku i młodzi nieśli ogromny krzyż oblacki na swoich ramionach, widziałam w tym obraz naszej chrześcijańskiej drogi. W tym momencie pamiętałam, co mówił św. Eugeniusz: *Mój Zbawiciel ukrzyżowany*”²⁵. I dalej: „Będąc z młodzieżą z Niniwy dostrzega się to pragnienie misji, prawdziwą radość, która może się narodzić tylko ze spotkania z Jezusem. Po raz drugi Bóg nas wzywa do tego, abyśmy byli Jego współpracownikami i zapraszali innych, aby mogli poznać to, co On sam uczynił z naszego życia, aby i oni mogli je mieć”²⁶. U fundamentów powstawa-

²⁴ Ojciec Tomasz Maniura OMI pełni funkcję Duszpasterza Młodzieży Polskiej Prowincji Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej. Jest założycielem wspólnoty i ogólnopolskiego ruchu młodzieży oblackiej Niniwa i prezesem Stowarzyszenia Młodzieżowego Niniwa. Inicjator wielu inicjatyw młodzieżowo-duszpasterskich, a w szczególności zagranicznych wypraw rowerowych (m.in. do Jerozolimy czy Maroka) od 2007 roku. Por. K. Zieliński, *Tour de Mazenod. Rowerami do Maroka*, Lubliniec 2011, s. 319.

²⁵ S. Maria del Mar OMI, *Po raz drugi*, „Mozaika Obrzańska” 2-3(2009), s. 54.

²⁶ Tamże.

nia Niniwy leżało pragnienie, by prowadzić innych do Chrystusa, by dzielić się osobistym doświadczeniem Boga. Jest to to samo, misyjne pragnienie, które realizował św. Eugeniusz. To dążenie rzeczywiście rozprzestrzenia się już od kilku lat i swoim zasięgiem obejmuje obecnie setki młodych ludzi z całej Polski. Siostra Maria kończy: „Te dni, które spędziłam w Kokotku sprawiły, że było to dla mnie spotkanie z samym Bogiem, Bogiem życia, życia o którym Jezus mówi w Ewangelii”²⁷. Co zatem sprawia, że Niniwa jest rzeczywistością, w której młodzi ludzie autentycznie spotykają Boga?

Historia

Początki wspólnoty nie były łatwe, ale nawet niewielka perspektywa czasu pozwala zauważyć, jak Boża Opatrzność mocno czuwa nad dziełem Niniwy i nim kieruje. Proboszcz oblackiej parafii w Katowicach²⁸ zlecił świeżo wyświęconemu wikariuszowi zajmowanie się młodzieżą w parafii i prowadzenie oazy młodzieżowej. Tej ostatniej w rzeczywistości już nie było. Jednak na terenie parafii w dalszym ciągu żyli młodzi, studenci, którzy kilka lat wcześniej należeli do wspólnoty oazowej i korzystali z jej formacji. Ojciec Tomasz odszukał kilku z nich, którzy byli wdzięczni Bogu za to, co dała im przynależność do Ruchu Światło-Życie. Następnie poprowadził ich tak, by zechcieli podzielić się z innymi tym, co sami otrzymali, i pomogli mu stworzyć przestrzeń, w której młodzi ludzie będą mogli poznawać, kim jest Bóg i kim oni są w Jego oczach. Tak się zaczęło.

Pierwsza dziesiątka w Niniwie to oprócz o. Tomasza: Magdalena Kudelka, Paulina Adamczak, Ewelina Adamczak, Katarzyna Knop, Wojciech Zakowicz, Piotr Gralak, Jan Kudelka, Marcin Mann oraz Maksymilian Michałek. Członkowie tej grupy na każdym spotkaniu modlili się, by być „Bożymi narzędziami”. Chcieli znaleźć się w Jego ręku, prosili, by posługiwał się nimi. Każde spotkanie, czas i trud modlitwy ofiarowane były Bogu za młodych, którzy są daleko od Kościoła, którzy nie znają Jezusa oraz nie doświadczyli Jego przebaczącej miłości. Modlili się o ewangelizację młodych. Nie mieli na początku żadnych konkretnych planów, nie było też wymagających, ambitnych założeń. Początek oparty był przede wszystkim na zawierzeniu. Młodzi chcieli modlić się i dawać świadectwo wiary, a Bóg uczynił z nich wspólnotę, która zaczęła przyciągać kolejnych młodych ludzi. Podobnie jak Jezus powołał niewielkie grono apostołów i jak św. Eugeniusz otoczył się gronem najbliższych współpracowników wśród młodzieży, tak samo na barkach tej dziesiątki pierwszych niniwitów spoczęła

²⁷ Tamże, s. 55.

²⁸ Parafia NSPJ na Koszutce w Katowicach, w której proboszczem w latach 2003-2013 był o. Norbert Sojka OMI. Por. Archiwum parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Katowicach-Koszutce; http://pl.wikipedia.org/wiki/Parafia_Najświętszego_Serca_Pana_Jezusa_w_Koszutce

główna odpowiedzialność za nowo powstającą wspólnotę. Stali się animatorami. To właśnie zaangażowanie w rozwój i spajająca tę grupę iskra ewangelizacyjna pomogły pozyskać kolejnych członków grupy.

Sprawdziło się twierdzenie św. Eugeniusza, że najlepszą formą świadectwa jest samo życie we wspólnocie. Dzięki cotygodniowemu pogłębionemu rozważaniu słowa Bożego oraz autentycznemu dzieleniu się swoją wiarą między poszczególnymi członkami wytworzyła się więź duchowa i czysto ludzka relacja przyjaźni. Dodatkowo łączył ich cel, by inni młodzi też mogli poznać Jezusa. To praktyczna realizacja tezy, że Kościół, jako społeczność wiary, ma za zadanie wychowanie swoich członków do pełnego otwarcia się na Boga i dorastania do pełni Chrystusowej dojrzałości w Bożym synostwie. Urzeczywistnieniem tego są praktyki religijne, takie jak słuchanie słowa Bożego czy uczestniczenie w sakramentach²⁹.

Potwierdzeniem autentyczności Bożego natchnienia było błogosławieństwo władzy kościelnej – w tym przypadku przyszło ono przez osobę ojca prowincjała Teodora Jochema OMI, który zagościł na spotkaniu młodych ludzi w Katowicach na Koszutce 21 lutego 2005 roku. Mocno zachęcał wtedy młodych do tworzenia pisemnych materiałów formacyjnych w duchu św. Eugeniusza i o charakterze misyjnym. W praktyce miały one prowadzić członków Niniwy do wyruszenia na misje w swoich środowiskach, czyli do ewangelizacji młodych. Ojciec prowincjał został również umocniony świadectwem niniwitów i bardzo szybko, jak tylko nadarzyła się kolejna okazja, znów zawitał na spotkaniu młodej wspólnoty młodzieży oblackiej 13 kwietnia tego samego roku. Tym samym oddolny powiew charyzmatu św. Eugeniusza zyskał potwierdzenie odgórne, a zarazem błogosławieństwo Kościoła. Z perspektywy czasu można ocenić, że przyniosło to dobre owoce. Młodym zatwierdzenie wspólnoty dodało zapału, motywacji i energii do działania. Te mechanizmy dobrze rozumiał kardynał Wyszyński:

Trzeba podchodzić do młodzieży z sercem. Za serce będą wdzięczni. Serce rozumieją, kija nie! Przed kijem nie ustąpią, ale przed sercem ustąpią! [...] Musimy pamiętać, że do młodzieży należy przyszłość i Polska. Oni mają wypełnić zadanie wobec przyszłości i Ojczyzny. [...] Każdy, kto się odgradza od młodzieży, jest samobójcą! Nie można bowiem mówić o przyszłości Kościoła, państwa czy narodu bez młodzieży. I dlatego nie wolno się od niej odgradzać. Nie można stosować tylko represji. Trzeba okazać serce, miłość, zaufanie, szacunek...³⁰.

²⁹ Por. J. Tischner, *Z problematyki wychowania*, „Znak” 18(1966), s. 1334-1345; M. Buber, *Wychowanie*, „Znak” 20(1968), s. 442-461; tenże, *Kształcenie charakteru*, „Znak” 20(1968), s. 915-926; J. Hannelowa, *U nas w rodzinie*, Kraków 1973; J. Salij, *Dylematy naszych czasów*, Poznań 1994, s. 157-166.

³⁰ S. Wyszyński, *Wyprawa do młodzieży z sercem*, w: tenże, *Idzie nowych ludzi plemię. Wybór przemówień i rozważań*, Poznań–Warszawa 1973, s. 287-288.

Powierzona młodym przestrzeń wolności i odpowiedzialności zaowocowała ogromnym rozwojem wspólnoty w krótkim czasie.

Znaczenie nazwy

„Wstań, idź do Niniwy – wielkiego miasta – i upomnij ją, albowiem nieprawość jej dotarła przed moje oblicze” (Jon 1,2). Nazwa oblackiej wspólnoty pochodzi z Księgi Jonasza, choć nie od razu było to jasne. Grupa najpierw roboczo mówiła o oblackiej wspólnotie młodzieżowej, szerzej o ewangelizacyjnym ruchu młodzieży oblackiej. Z konkretnych propozycji najpierw pojawiła się nazwa Effata, która funkcjonowała przez jakiś czas. Młodzi dużo rozmawiali o tym między sobą, modlili się, zastanawiali – aż przyjęto nazwę Niniwa. Jako pierwsza zaproponowała ją Paulina Adamczak. Było to około marca 2005 roku. W zasadzie wszyscy założyciele od razu poczuli, że to jest właściwe określenie oddające to, kim byli. Biblijne wezwanie, by iść ze słowem Bożym do wielkiego, pogańskiego miasta było im wyjątkowo bliskie. Czy jakieś słowa lepiej podsumowują misyjną myśl św. Eugeniusza? To realizacja jego pragnienia, by skierować się do tych, którzy są poza Kościołem. Niniwa była bezbożnym miastem, w którym kumulowało się całe zło ówczesnego świata: bałwochwalstwo, rozwiązłość, brak jakiegokolwiek moralności³¹. Dokładnie taki jest dzisiejszy świat. Podważa się i neguje prawo Boże, usuwa się wszelkie oznaki obecności Boga, chcąc Go wyeliminować z ludzkiego życia. Potrzeba, jak Jonasz, iść i wzywać do nawrócenia, do odwrócenia się od swego złego postępowania i do zwrócenia w kierunku Boga. Młodzi, tworzący pierwszą wspólnotę Niniwy, bardzo szybko odnaleźli się zarówno wśród mieszkańców starotestamentowego miasta, wezwanych do nawrócenia, jak i w postawie Jonasza – jego bunt, opór przed pójściem do Niniwy jest bliski każdemu chrześcijaninowi. Z kolei poszukiwanie w swoich środowiskach ubogich nieznających Boga rówieśników stało się główną misją młodych ewangelizatorów.

Niniwa wspólnotą wychowawczą

Święty Jan Paweł II często powtarzał, że „z młodymi trzeba dobrze żyć” i że „młodzi ewangelizują młodych”. Dla nas ważne jest to, iż prezentowane przez Jana Pawła II sposoby osobowego wychowania człowieka odpowiadają preferowanym współcześnie metodom wychowania, których wspólnym rysem jest komunikacja i dialog³².

³¹ Por. R. de Vaux, *Iustytucje Starego Testamentu*, Poznań 2004, s. 1-2, 78-79; T. Brzegowy, *Miasto Boże w Psalmach*, Kraków 1989, s. 42.

³² Por. D. Rusakowska, *W stronę dyskursu nowoczesności*, Warszawa 1995, s. 71.

Powyższe środki służą jednocześnie wychowaniu do chrześcijańskiej dojrzałości, która jest efektem katechezy³³, modlitwy³⁴, duchowości maryjnej³⁵ i apostołsko-misyjnej³⁶, a także wymaga wychowania liturgicznego³⁷. Środki te powiązane są z zasadami wychowania chrześcijańskiego, takimi jak chrystocentryzm soteriologiczny, chrystocentryzm moralności, personalizizm teocentryczny oraz humanizm chrześcijański³⁸. Podobnym podejściem do wychowania młodych wyróżniał się mocno na tle swoich czasów św. Eugeniusz. Gromadził młodych, formując ich i akcentując ludzką godność, a jednocześnie przekazywał Chrystusowe doświadczenie wiary.

Niniwa jest jedną z aktualnie działających wspólnot wychowania chrześcijańskiego. Potraktujmy ją jako studium możliwych kierunków wychowania i ewangelizacji wśród młodych.

Po pierwsze, należy zatem odnieść się do definicji „wychowania”, które to pojęcie zawiera w sobie podwójny sens – działania wychowawczego jako czynności wychowawców oraz samodzielnego rozwoju wychowanka – przez co trudno je ujednoznaczyć. Dodatkowo można ten termin powiązać również z oddziaływaniem różnorodnych okoliczności i bodźców, to znaczy sytuacji wychowawczych, które także mają wpływ na rozwój wychowanka³⁹.

Próba odnalezienia definicji wychowania w nauczaniu Jana Pawła II prowadzi między innymi do jego przemówienia w siedzibie ONZ 2 czerwca 1980 roku w Paryżu. Papież stwierdził tam, że człowiek najpełniej jest człowiekiem, gdy nie tylko bardziej „jest”, niż „posiada”, ale również bardziej „jest dla innych”, niż tylko „jest z innymi”⁴⁰. Mówił ponadto: „wychowanie jest przede wszystkim

³³ Por. Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Catechesi tradendae* o katechizacji w naszych czasach (fragmenty, n. 69), Rzym, 16 października 1997, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II*, Warszawa 2000, s. 96-97; Jan Paweł II, Audiencja dla nauczycieli, wychowawców oraz wychowanków wspólnot szkolnych Collegium Massimo oraz Santa Maria, Rzym, 9 lutego 1980, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II*, dz. cyt., s. 111; Spotkanie z wychowawcami chrześcijańskimi, Granada (Hiszpania), 5 listopada 1982, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II*, dz. cyt., s. 210.

³⁴ Por. Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Familiaris consortio*, dz. cyt., s. 177.

³⁵ Por. tenże, List *Juventus patris* w 100. rocznicę śmierci św. Jana Bosco, Rzym, 31 stycznia 1988, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II*, dz. cyt., s. 303, 322.

³⁶ Por. Jan Paweł II, List apostolski *Parati semper*, dz. cyt., s. 36-37.

³⁷ Por. tamże, s. 210.

³⁸ Por. S. Kunowski, *Teologia a potrzeby pedagogiki katolickiej*, „Ateneum Kapłańskie” 51(1959) 300-302, s. 243; tenże, *Podstawy wychowania duszpastersko-katechetycznego*, „Katecheta” 6(1962) 30, s. 210-211; tenże, *Podstawowe zasady wychowania w Deklaracji*, „Ateneum Kapłańskie” 60(1968), dz. cyt., s. 422; tenże, *Problemy wychowania chrześcijańskiego*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 18(1971) 3, s. 173-174

³⁹ Por. S. Kunowski, *Podstawy współczesnej pedagogiki*, Warszawa 1993, s. 165-166; A. Gurycska, *Struktura i dynamika procesu wychowawczego. Analiza psychologiczna*, Warszawa 1979, s. 33.

⁴⁰ Jan Paweł II, Przemówienie w siedzibie Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO) (fragmenty, nn. 11-14), Paryż, 2 czerwca 1980, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II*. (1978-1999), red. S. Urbański, Warszawa 2000, s. 130.

obdarzaniem człowieczeństwem – obdarzaniem dwustronnym⁴¹, czyli „jest procesem, w którym wzajemna komunია osób dochodzi do głosu w sposób szczególny”⁴².

Łatwo znaleźć tu analogię do Niniwy, która, na wzór Jana Pawła II, za prawdę istotną uznaje osobiste świadectwo członków wspólnoty. Osobistym doświadczeniem Boga lepiej dzielić się w atmosferze zaufania i dobrych relacji – takich, jakie budował Ojciec Święty z młodymi, traktując ich bardzo podmiotowo, uznając każdego z nich za partnera, a nie wyłącznie chwilowego słuchacza⁴³. Takie podmiotowe traktowanie wychowanka zakłada jednocześnie ciągłą obecność wychowawcy w procesie rozwoju młodego człowieka. Jan Paweł II twierdził, że

rola wychowawcy polega na udostępnianiu, przybliżaniu podmiotowi, który posiada swą autonomię, szeregu wartości stanowiących trwałą dorobek społeczności. Towarzysząc młodemu człowiekowi ma pomagać w osiągnięciu jasności osądu i we wzmacnianiu woli, aby umiał dokonywać wyborów opartych na prawdzie i wolności, na dobru i na ofiarności... Współczesny wychowawca musi ponadto umieć uważnie odczytywać znaki czasu, czyli dostrzegać pojawiające się wartości, które pociągają młodzież. W ten sposób ukaże to, co ma również istotne znaczenie dla samych wychowawców – respekt wobec duszy i ciała wychowanka⁴⁴.

W relacji wychowawca – wychowanek dokonuje się realizacja „celów wychowania”, którymi to określa się stan, którego osiągnięcie jest postulowane poprzez zabiegi wychowawcze⁴⁵. Przykładem wychowawcy był właśnie Jan Paweł II, który wychodził do młodzieży m.in. poprzez pielgrzymki papieskie czy Światowe Dni Młodzieży, zaś szczególną formą jego inicjatywy były wieczorne, spontaniczne rozmowy z tłumami młodych słuchaczy. Wyraźną analogię do takiego pojmowania wychowawstwa dostrzegamy też u św. Eugeniusza jako tego, który zauważał znaki czasu, umiał niekonwencjonalnie współdziałać z młodzieżą, budować z nią relacje, a jednocześnie stanowił silny autorytet i punkt odniesienia w wierze.

Druga wskazówka św. Jana Pawła II podpowiada, że to młodzi ewangelizują młodych. Przypomnijmy, że pierwotnym natchnieniem, z którego powstała wspólnota Niniwa, było pragnienie dzielenia się wiarą z młodymi, którzy nie znają Jezusa, pragnienie, by doprowadzać rówieśników do poznania Bożej miłości.

⁴¹ Jan Paweł II, List do Rodzin z okazji Roku Rodziny 1994, (fragmenty, n. 16), Rzym, 2 lutego 1994, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II*, dz. cyt., s. 354.

⁴² Tamże, s. 353.

⁴³ Por. J. Bagrowicz, *Edukacja religijna współczesnej młodzieży*, dz. cyt., s. 206-207.

⁴⁴ S. Chrobak, *Koncepcja wychowania personalistycznego w nauczaniu Karola Wojtyły – Jana Pawła II*, Warszawa 1999; dz. cyt., s. 56.

⁴⁵ Por. H. Muszyński, *Ideal i cele wychowania*, Warszawa 1974, s. 23; A. Gurycka, *Struktura i dynamika procesu wychowawczego. Analiza psychologiczna*, Warszawa 1979, s. 144.

ści. Jest to pierwszy i najważniejszy kierunek wspólnoty. Wyraża się również i niejako potwierdzony zostaje w słowach: „Wstań, i idź do Niniwy” (Jon 3,2) – wezwaniu oblackiego ruchu młodzieży Niniwa. Ewangelizacja siebie i innych zakorzeniona jest nie tylko w duchowości wspólnoty, ale i w jej stałej formacji. Podobnie jak funkcjonuje to w Niniwie, tak i leżało u podstaw wspólnoty młodych z Aix.

Formacja w Niniwie

Mechanizmy i metody formacji w Niniwie pochodzą bezpośrednio ze starotestamentowego wezwania Jonasza do grzesznego miasta oraz z charyzmatu oblackiego. Połączenie tych dwóch źródeł dało efekt w postaci hasła formacyjnego wspólnoty, które brzmi: *Od Jonasza do Eugeniusza*⁴⁶. Tym samym młody człowiek otrzymuje na starcie zadanie do realizacji na wzór odpowiedzialności, jakie powierzał swoim młodym św. Eugeniusz. Zadanie polega na rozwoju prowadzącym od człowieka chwiejnego, choć już wezwanego przez Boga do świadectwa wiary, aż po odważnego ewangelizatora, jakiego wzorem jest św. Eugeniusz de Mazenod.

Droga formacji dostosowana jest do realiów młodzieży i zakłada to samo pozytywne wyjście wychowawców, duszpasterzy, w kierunku młodego człowieka, które wykorzystywał Eugeniusz. Duszpasterze zwracają się do młodych z entuzjazmem, radością i z narzędziami, które zaintrygują, zaciekawia i ostatecznie niejako pociągną ich do Jezusa. „Oferta” Niniwy przewiduje kilkanaście typów aktywności, wśród których są nie tylko typowe rekolekcje, ale i propozycje wakacyjnego spędzenia czasu w formie odpowiedzi na zainteresowania młodych (kursy tańca, jazda na rowerze, spływy kajakowe, wycieczki górskie itp.) czy inne formy zaangażowania, jak sztuki teatralne, muzyka. W każdym z nich znaleźć można sposobność do przedstawienia piękna Boga i wiary oraz poznania realnej osoby Jezusa Chrystusa.

Jednak to dopiero stała formacja oraz konsekwentne i systematyczne rozwijanie wspólnoty w uzupełnieniu do dodatkowych form atrakcyjnych aktywności daje najlepsze efekty w pracy z młodymi. Skupmy się na kilku najważniejszych zagadnieniach formacyjnych i znajźmy w nich analogie do pracy Eugeniusza z młodymi.

Czteropasmówka Niniwy a formacja stała

U założeń Niniwy pojawiła się koncepcja czteroletniej formacji. Dlaczego cztery lata? Jak już wyjaśniono, celem wspólnoty jest ewangelizacja młodych, dzielenie się doświadczeniem Boga z rówieśnikami. Wzorując się na św. Eugeniuszu,

⁴⁶ K. Zieliński, *Od Jonasza do Eugeniusza. Przewodnik Niniwity*, Lubliniec 2011, s. 55.

a także korzystając z metody komórek parafialnych⁴⁷ jako sposobu ewangelizacji, przyjęto cztery podstawowe wartości, na których miała opierać się Niniwa: modlitwę, służbę, dzielenie się wiarą i wspólnotę. I choć pojęcie komórek parafialnych i narzędzi pochodnych to bardziej współczesne, usystematyzowane narzędzia duszpasterskie, widać, jak intuicyjnie stosował je już w XIX wieku św. Eugeniusz. Nie bez powodu zatem dokonaliśmy uporządkowania elementów pracy formacyjnej św. Eugeniusza w poprzednim rozdziale, sprowadzając je właśnie do modlitwy, służby, wspólnoty i ewangelizacji. Te cztery elementy, według pierwotnych założeń, miały być głównymi tematami czterech kolejnych lat formacji Niniwy, z założenia cyklicznie powtarzanych. Formacja młodych na poszczególnych spotkaniach miała być oparta na roku liturgicznym, co jednak nie oznaczało powtarzania tego samego spotkania co roku, gdyż kontekst rozważanych treści zależał od rocznego tematu formacyjnego, czyli odpowiednio modlitwy, służby itd.

Takie było pierwsze założenie, które jednak do końca się nie sprawdziło w praktyce duszpasterskiej. W późniejszych latach⁴⁸ została opracowana nowa, trzyletnia formacja oparta na cyklu A, B i C niedzielnych Ewangelii. Również ta myśl ponownie została przepracowana pod kątem lepszego wyjścia naprzeciw młodzi i autorzy formacji odeszli od nawiązania do lat A, B i C na rzecz merytorycznych treści odnoszących się lepiej do potrzeb młodych. I tak, zamiast katechizować na podstawie coniedzielnych Ewangelii, formatorzy w Niniwie raczej stawiają sobie za cel pociągnąć młodych do Jezusa, pokazując Jego piękno, piękno i wartość życia ludzkiego oraz odpowiadając na pytania egzystencjalne współczesnej młodzi. Na początku młodym przekazuje się fundamentalne treści o godności ludzkiej, wartości rodziny, powołania i humanizmu w ogóle, a dopiero w dalszej kolejności pogłębiana jest wiedza katechetyczna. Z kolei cztery elementy formacji, które stosował św. Eugeniusz, a które systematyzuje praktyka komórek parafialnych, zostały określone jako tożsamościowa metoda ewangelizacji w Niniwie, zwana też Czteropasmówką Niniwy. Jest ona metodą ewangelizacyjnego wychodzenia do młodzi i pośrednio wspiera formację poprzez praktykę wiary.

Spotkania tematyczne

Aby zapewnić swoim członkom, szczególnie tym nowo włączającym się w życie wspólnoty, wszechstronny rozwój, spotkania mają różny charakter. Cotygodniowe spotkania wspólnoty powinny mieć jeden z czterech typów:

⁴⁷ M. Kudelka, *System parafialnych komórek ewangelizacyjnych jako nowa propozycja dla duszpasterstwa*, Katowice 2008, s. 181.

⁴⁸ Od 2010 r. trwały spotkania grupy osób odpowiedzialnych za formację, które miały odświeżyć jej założenia i tym samym lepiej odpowiedzieć na potrzeby duszpasterskie młodych. Na bazie tych spotkań powstały nowe założenia, które ujęte zostały w wydany w 2011 r. *Przewodniku Niniwity*.

- Katechizmowy, gdy np. przypada Niedziela Chrztu Pańskiego albo rozważana jest Ewangelia o posłuszeństwie (przykazania) itp. i jest okazja do podjęcia wątku np. 10 przykazań.
- Dotyczyć rozwoju osobowości młodego człowieka (jest to ważne, gdyż wielu młodych jest dziś bardzo poranionych, często nie dorastali w zdrowych rodzinach itd.). Tu wykorzystuje się tematy np. o przebaczeniu, relacjach międzyludzkich czy o czystości obyczajów.
- Dotyczyć tożsamości, gdy podejmowane są tematy służące zgłębianiu charyzmatu oblackiego oraz niniwowego wezwania do ewangelizacji młodych ludzi.
- Comiesięcznej wspólnej Eucharystii przeżywanej jako święto wspólnoty⁴⁹.

Tym samym cztery typy spotkań nawiązują do praktyki formacyjnej św. Eugeniusza, w której również obecna jest Eucharystia, katecheza, nacisk na podstawową formację ludzką, a także łączność z tożsamością oblacką (w czasach Eugeniusza przez bezpośredni kontakt z założycielem zgromadzenia, a dziś przez jego spuściznę).

Kroki i weekendy formacyjne

W niniejszym artykule nie sposób opisać wszystkich mechanizmów formacyjnych, które znajdują zastosowanie w Niniwie, ale warto jeszcze wspomnieć o trzech weekendowych formach rekolekcji i towarzyszących im krokach rozwoju formacyjnego. Służą one pogłębieniu charyzmatu niniwity oraz utwierdzają w wierze. Zawarte w nich treści kolejno prowadzą do tego, by dawać radosne i odważne świadectwo wiary wśród swoich rówieśników.

1. Bunt Jonasza

Pierwszym weekendem formacyjnym jest *Bunt Jonasza*. To „wprowadzenie świeżego niniwity na drogę od Jonasza do Eugeniusza”⁵⁰. Wielu młodym chrześcijanom dużo bliższa jest postawa Jonasza. Podobnie jak on, mają doświadczenie tchórzostwa, braku odwagi w wyznawaniu wiary, braku zawierzenia słowu Bożemu i chęci ucieczki w swój własny, wygodny świat (podobne doświadczenie miał nawet św. Eugeniusz w swojej młodości). Jednak Bóg odnalazł Jonasza na środku morza i tam po raz drugi wezwał go, by poszedł do Niniwy i głosił wezwanie do nawrócenia. Podobnie dzieje się w życiu człowieka – Bóg nie daje za wygraną i ciągle upomina się o każdą osobę; nieustannie wzywa i daje nowe szanse, nowe propozycje, wykorzystując sytuacje, w jakich znajdują się młodzi. Założeniem tego weekendu jest to, by młody człowiek nie tylko zobaczył swój

⁴⁹ K. Zieliński, *Od Jonasza do Eugeniusza*, dz. cyt., s. 47.

⁵⁰ Tamże, s. 55.

grzech, ale przede wszystkim, by doświadczył Bożej miłości i powierzył swoje życie Jezusowi, dał się Jemu prowadzić⁵¹. W wyniku rekolekcji każdy uczestnik *Buntu Jonasza* ma szansę wejść w relację z Jezusem, zacząć z Nim rozmawiać i później tę więź rozwijać. Rekolekcje bazują na kerygmacie, a więc ich punktem kulminacyjnym jest osobiste doświadczenie Jezusa, czyli to, co podkreślał już św. Eugeniusz. Niniwita po odbyciu *Buntu Jonasza* staje się w swojej wspólnocie buntownikiem i otrzymuje nowy zestaw wymagań (wskazówek) służących jego rozwojowi, a także może podejmować kolejne odpowiedzialności. We wspólnocie daje świadectwo doświadczenia żywego Jezusa.

2. Pustynna Burza

Kolejny weekend formacyjny Niniwy to *Pustynna Burza*. Jego dwa podstawowe założenia ukryte są w samej nazwie. „Pustynia” – trzeba na nią wyjść, zdecydować się na odosobnienie, modlić się i przez to pogłębić oraz umocnić osobistą więź z Jezusem, któremu życie młodzi powierzyli podczas poprzedniego weekendu formacyjnego. Całe trzy dni przeżywane są w całkowitym milczeniu⁵². Program składa się przede wszystkim z medytacji biblijnych przeprowadzanych na podstawie Księgi Wyjścia. Celem weekendu jest zauważenie, także w swoim życiu, Bożej obecności oraz czuwającej Bożej Opatrzności poprzez analizę wędrówki Narodu Wybranego przez pustynię. *Pustynna Burza* jest szansą, by idąc przez codzienne życie, kroczyć ramię w ramię z Bogiem, wierząc Jego słowu i Jego miłości.

Drugie kluczowe słowo w trakcie tego weekendu to „burza”. Tych w życiu nie da się uniknąć, a w młodości jest ich szczególnie dużo – także burz emocjonalnych. Nacisk stawiany jest na umiejętność rozeznawania duchowego i podjęcie walki duchowej, bez której nie da się wiernie podążać za Jezusem i nawet przeżyte doświadczenie Boga łatwo może zostać zapomniane. Jest to intensywny weekend, bardzo głęboko przeżywany przez uczestników, ukierunkowany na umocnienie bliskości z Jezusem w codziennym życiu.

Ukończenie rekolekcji to kolejny krok formacji, który nadaje młodemu człowiekowi nową tożsamość: p u s t e l n i k a. Taka osoba ma ponownie podniesioną poprzeczkę formacyjną. We wspólnocie ma dawać przykład życia modlitwy.

3. Pasja Eugeniusza

Ostatni, trzeci weekend formacyjny nosi nazwę *Pasja Eugeniusza*. Jego celem jest przejście do postawy św. Eugeniusza – by tak jak on żyć i pragnąć prowadzić spotkanych ludzi do osobistego doświadczenia Boga. Pasją Eugeniusza był Jezus Chrystus. Dobrym przygotowaniem do tego weekendu jest wcześniej-

⁵¹ Por. K. Zieliński, *Na weekend do Niniwy*, „Misyjne Drogi” nr 2, marzec-kwiecień 2012, s. 60.

⁵² Tamże.

sze, codzienne odmawianie modlitwy św. Eugeniusza o miłość do Chrystusa, wymagającej i trudnej modlitwy o pragnienie kochania Boga Jego miłością. Z takiej miłości płynie chęć ewangelizowania. W trakcie tego weekendu młody niniwita może odkryć, że każdy człowiek ma ogromną wartość w Bożych oczach, że jest piękny i wyjątkowy. Eugeniusz w każdym, szczególnie w tych słabych, biednych, odrzuconych, widział Chrystusa i w każdym Go kochał. Jego pasją był Chrystus, który sam również był biedny, odrzucony i niezrozumiany. Na przykładzie Eugeniusza podczas tego spotkania szczególnie uwypuklone zostają dwie postawy – zafascynowanie Jezusem i poświęcanie Mu czasu, a także odkrywanie Jezusa w opuszczonych, tych, którzy Go nie znają. To z kolei prowadzi do postawy ewangelizacyjnej w życiu. Niniwita, który ukończył trzecie z kolei rekolekcje, staje się p a s j o n a t e m i podejmuje najbardziej wymagające we wspólnocie odpowiedzialności.

Jak wykazano, kolejne lata formacji oparte na doświadczeniach weekendów rekolekcyjnych służą zarówno wzrostowi wymagań i odpowiedzialności rozwijającego się młodego człowieka, jak również rozwijają jego relację z Chrystusem. Po tych trzech dobrze przeżytych weekendach n i n i w i t ę powinien charakteryzować sposób postępowania zgodny z duchowością św. Eugeniusza⁵³ i powinien też być przygotowany do zadań ewangelizatora. Dopiero tak uformowany może pełnić posługę animatora we wspólnocie. Podobne założenia realizował w swojej pracy z młodymi św. Eugeniusz.

WNIOSKI

Ta krótka charakterystyka ogólnej myśli formacyjnej, realizowanej w czasie cotygodniowych spotkań (całościowa formacja to szersze zagadnienie, którego nie można ująć w tym artykule), ma charakter przekrojowy i w historycznym szkicu Niniwy wybiega nieco do przodu – jest to opis aktualnych założeń formacji. Warto dodać, że formuła spotkań Niniwy w dalszym ciągu się tworzy, a jej założenia są na bieżąco wdrażane; autorzy formacji są również w trakcie opracowywania założeń i nowych konspektów spotkań w postaci *Podręcznika Niniwity*.

Spróbujmy zatem wyszczególnić najważniejsze zbieżności w duszpasterskiej pracy św. Eugeniusza i powołanej do działania współcześnie Niniwie.

1. U początków i podstaw podjęcia pracy formacyjnej i powołania wspólnot leży w obu przypadkach fundamentalne pragnienie ewangelizacji najuboższych duchowo młodych. Jednocześnie dokonuje się podobna do

⁵³ Por. K. Zieliński, *Na weekend do Niniwy*, „Misyjne Drogi” nr 2, marzec-kwiecień 2012, s. 60.

praktyki Chrystusa selekcja najbliższych współpracowników duszpasterza, czyli animatorów.

2. Wychowanie we wspólnocie opiera się na relacjach, rozwijaniu wpływu animatorów, a także na niekonwencjonalnych metodach współdziałania z młodymi, jakimi są naturalne dla nich: pozytywny przekaz, radość, rozrywka i obecność w długim czasie. Nie bez znaczenia jest też autorytet duszpasterza, a także powierzane przez niego zadania i odpowiedzialności, których szczególnym odbiciem są kolejne kroki i tożsamości w trzyletniej drodze formacji.
3. W formacji ciągłej wspólnot Niniwy widać analogię do praktyki spotkań św. Eugeniusza z młodymi, w których również obecna jest Eucharystia, katecheza, nacisk na podstawową formację ludzką, a także łączność z tożsamością obłąką (w czasach Eugeniusza przez bezpośredni kontakt z założycielem zgromadzenia, a dziś przez jego spuściznę).
4. Ponadto znajdujemy bezpośrednie odniesienie tzw. Czteropasmówki Niniwy (czyli metody ewangelizacyjnej Niniwy) do czterech elementów formacji, które stosował św. Eugeniusz, a które systematyzuje praktyka komórek parafialnych. Metoda ewangelizacyjnego wychodzenia do młodzieży pośrednio wspiera formację poprzez praktykę wiary, w ramach której młodzi ewangelizują młodych.

Podsumowując powyższe tezy, warto raz jeszcze podkreślić, że Ruch Niniwa jest ruchem eklezjalnym, rozwijającym się w duchu św. Eugeniusza de Mazenoda. Jego celem jest rzeczywiste wyjście naprzeciw współczesnemu człowiekowi przez niesienie żywego Chrystusa i przykład mocnego trwania w Kościele. Powyższe założenie jest zgodne z nauczaniem Kościoła: „Celem i zadaniem nowej ewangelizacji jest formowanie dojrzałej wiary osobistej i wspólnoty wierzących w Boga (Chrystusa), czyli Kościoła”⁵⁴. Tym samym Niniwa ukazuje się jako wspólnota ludzi wierzących, czerpiących siłę i wiarę z sakramentów, słowa Bożego oraz wspólnej modlitwy. Można zatem wyraźnie stwierdzić, że metody ewangelizacji i formacji św. Eugeniusza de Mazenoda są bardzo aktualne we współczesnym duszpasterstwie młodzieży obłąckiej. Niniwa, w pewnym sensie, jawi się jako kontynuacja Eugeniuszowego dzieła pracy z młodymi – w podobny sposób gromadzi młodzież, by razem wzrastać w wierze poprzez przeżywanie osobistego spotkania z Jezusem Chrystusem. Dla św. Eugeniusza ważny był każdy człowiek – poświęcał swój czas także tym, którzy w oczach tego świata byli bez znaczenia. Najuboższy to ten, kto nie zna Jezusa. Niniwa czerpie z tej postawy i dąży do ideału życia założyciela obłątów.

⁵⁴ A. Lewek, *Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, t. 2, Katowice 1995, s. 17.

ABSTRACT

In the face of the upcoming 200th anniversary of constitution of the Congregation of Missionary Oblates of Mary Immaculate along with the 10th anniversary of the Oblate Youth Ministry NINIWA (English Nineveh) in Poland, an author of the article brings forward the genesis and principles of the Polish oblate youth movement. St. Eugene de Mazenod's was deeply involved in working with youths and displayed great care for this group within the Church. Though St. Eugene put sensitivity and going out towards the poor and the most abandoned first, the fact that he understood poverty mainly as a spiritual quality needs to be emphasised. In 19th century France the most disadvantaged ones in that sense were young people lacking not only perspectives, but also a true experience of God. When St. Eugene established *Youth Association in Aix*, he devised curricular principles, which combined time for catechesis and prayer together with moments of relax as well as different types of games and recreation forms. Being aware of both, the fruits of and the need for this kind of work, he stated in 1818 in congregation's *Constitutions and Rules* that spiritual guidance of youths should be one of the main services of the congregation.

Author of the article stresses St. Eugene de Mazenod's important qualities in his youth ministry in reference to the modern oblate youth community NINIWA. Undoubtedly, St. Eugene's need to bring others to Christ as well as to share his own experience of God was an inspiration for modern ninevehmen, who cherished the same desire. Their intention was to achieve this goal and for that purpose they started to pray to become "God's tools". That leads to the explanation of the community's and later the countrywide movement's name. Young people forming the newly constituted community NINIWA very quickly found themselves among the inhabitants of the biblical sinful city Nineveh, called to conversion, as well as identifying with a rebellious attitude of Jonas. Words of the Book of Jonas: "Rise, and go to Nineveh" become a motto of the group from now on. In time, the 3-year formation cycle based on four types of meetings and three types of weekend retreats is created. These weekends have such intriguing names as "Jonas's Mutiny", "Desert Storm" and "Eugene's Passion".

Proceeding with the community's identity, the author answers a question what makes NINIWA a reality in which young people authentically meet living God.

Keywords

Youth, Eugene de Mazenod, work, evangelization, NINIWA,
Missionary Oblates of Mary Immaculate, formation

BIBLIOGRAFIA

Biblia Tysiąclecia, Poznań 2000⁵.

I. Nauczanie soborowe

Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, dekrety, deklaracje*, Poznań 1986.

Dekret o apostołstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, dekrety, deklaracje*, Poznań 1986.

II. Nauczanie synodalne

Synod biskupów 1974, *Ewangelizacja w świecie współczesnym* (Dokumentacja), 8 (1975) nr 1 i 2.

III. Nauczanie papieskie

- Paweł VI, Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*, Watykan 1975.
- Jan Paweł II, Encyklika *Redemptoris missio*, Watykan 1990.
- Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Catechesi tradendae*, Watykan 1979.
- Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Familiaris consortio*, Watykan 1981.
- Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, Watykan 1988.
- Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Pastores dabo vobis*, Watykan 1992.
- Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Vita consecrata*, Poznań 1996.
- Jan Paweł II, List apostolski do Młodych z całego świata *Parati semper* z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży, Watykan 1985.
- Jan Paweł II, List *Juventus patris* w 100. rocznicę śmierci św. Jana Bosco, Rzym, 31 stycznia 1988, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II*, red. S. Urbański, Warszawa 2000, s. 303 i 322.
- Jan Paweł II, List do Rodzin z okazji Roku Rodziny 1994, (fragmenty, n. 16), Rzym, 2 lutego 1994, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II*, red. S. Urbański, Warszawa 2000, s. 354.
- Jan Paweł II, List Apostolski *Novo millennio ineunte* do biskupów, duchowieństwa i wiernych na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000.
- Jan Paweł II, Audycja dla nauczycieli, wychowawców oraz wychowanków wspólnot szkolnych Collegium Massimo oraz Santa Maria, Rzym, 9 lutego 1980, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II*, red. S. Urbański, Warszawa 2000, s. 111.
- Jan Paweł II, Przemówienie w siedzibie Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO), Paryż, 2 czerwca 1980, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II. (1978-1999)*, red. S. Urbański, Warszawa 2000, s. 130.
- Jan Paweł II, Spotkanie z wychowawcami chrześcijańskimi, Granada (Hiszpania), 5 listopada 1982, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II*, red. S. Urbański, Warszawa 2000, s. 210.
- Jan Paweł II, Przemówienie podczas spotkania z młodzieżą, Plac św. Jana na Lateranie, Sobota, 30 marca 1985 r. w: <http://nauczaniejp2.pl/dokumenty/wyswietl/id/662>

IV. Pisma i publikacje oblackie

- Ciardi F., *Słownik wartości oblackich*, Poznań 2004, s. 200.
- Czernecki J., *Święty Eugeniusz wzór dla każdego z nas*, w: *Ceremoniał uroczystości ku czci świętego Eugeniusza de Mazenoda z okazji 10-tej rocznicy kanonizacji na dzień 3 grudnia 2005 roku*, red. K. Czepirski, Poznań 2005, s. 12.

- Dullier B., *Eugeniusz de Mazenod i młodzi*, w: *Dokumentacja OMI*, red. B. Dullier, Roma, lipiec 2002, s. 6-8.
- Dullier B., *Eugeniusz de Mazenod i jego propozycje wiary skierowane do młodych*, cz. 1, tłum. R. Tyczyński, „Mozaika Obrzańska” 4(2010), s. 70.
- Jette F., *Oblat Maryi Niepokalanej. Mąż Apostolski. Komentarz do Konstytucji i Regul Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej z 1982 r.*, Poznań 2007.
- Konstytucje i Reguły Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej z 1818 r.*, reguła 3, w: *Dokumentacja OMI*, Roma lipiec 2002, s. 13.
- Konstytucje i Reguły Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej*, Rzym 2000.
- List do Wikariuszy Kapitulnych z 25 stycznia 1816 r.*, w: *Dokumentacja OMI*, Roma lipiec 2002, s. 12.
- Lubowicki K., *Rekolekcje z... Św. Eugeniusz de Mazenod*, Kraków 2003.
- Lubowicki K., *Św. Eugeniusz de Mazenod*, Kraków 2003.
- Maria S. del Mar OMI, *Po raz drugi*, „Mozaika Obrzańska” 2-3(2009), s. 54,
- Mazenod E. de, *Kazanie, kościół św. Magdaleny, w Aix en Provence, Niedziela Wielkiego Postu, 1812 r.*, w: www.omiworld.org/pic/News_23_2_2007-17_2_24.doc, s. 11 [dostęp 1.02.2015].
- P. Zając, *Wielcy Ludzie Kościoła – Św. Eugeniusz de Mazenod*, Kraków 2011, s. 35.
- Wlazły J., *Apostolski zaczyn. Święty Eugeniusz de Mazenod i młodzież*, „Mozaika Obrzańska” 1(2010), s. 59.
- Zieliński K., *Ekspedycja Jerozolima*, Stowarzyszenie Młodzieżowe Niniwa, Lubliniec 2011.
- Zieliński K., *Na weekend do Niniwy*, „Misyjne Drogi”, nr 2, marzec-kwiecień 2012, s. 60.
- Zieliński K., *Od Jonasza do Eugeniusza. Przewodnik Niniwity*, Stowarzyszenie Młodzieżowe Niniwa, Lubliniec 2011, s. 47 i 55.
- Zieliński K., *Tour de Mazenod. Rowerami do Maroka*, Stowarzyszenie Młodzieżowe Niniwa, Lubliniec 2011, s. 319.

V. Źródła internetowe

- www.festiwalzycia.pl, 2015.02
- www.kokotek.pl, 2015.02
- www.niniwa.com, 2015.02
- www.niniwateam.pl, 2015.02
- www.oblaci.pl, 2015.02
- www.obra.oblaci.pl, 2015.02
- www.oblatas.org, 2015.02

http://pl.wikipedia.org/wiki/Parafia_Najświętszego_Serca_Pana_Jezusa_w_Koszutce, 2015.02

www.wolontariatmisyjny.pl, 2015.02

VI. Literatura przedmiotu

- Augustyn J., *Duch wspomaga słabość naszą. Wprowadzenie w życie modlitewne*, Kraków 1994.
- Bagrowicz J., *Edukacja religijna współczesnej młodzieży*, Wydawnictwo: Uniwersytet Mikołaja Kopernika 2000, s. 206-207.
- Buber M., *Kształcenie charakteru*, „Znak” 20(1968), s. 915-926.
- Buber M., *Wychowanie*, „Znak” 20(1968), s. 442-461.
- Chrobak S., *Koncepcja wychowania personalistycznego w nauczaniu Karola Wojtyły – Jana Pawła II*, Wydawnictwo Salezjańskie, Warszawa 1999, s. 56.
- Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin 1994.
- Kudelka M., *System parafialnych komórek ewangelizacyjnych jako nowa propozycja dla duszpasterstwa*, Katowice 2008.
- Kunowski S., *Podstawowe zasady wychowania w Deklaracji*, „Ateneum Kapłańskie” 60 (1968), s. 422.
- Kunowski S., *Podstawy współczesnej pedagogiki*, Warszawa 1993.
- Kunowski S., *Podstawy wychowania duszpastersko-katechetycznego*, „Katecheta” 6(1962), s. 210-211.
- Kunowski S., *Problemy wychowania chrześcijańskiego*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 18(1971), s. 173-174.
- Kunowski S., *Teologia a potrzeby pedagogiki katolickiej*, „Ateneum Kapłańskie” 51(1959), s. 243.
- Lewek A., *Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, Katowice 1995, t. 2, s. 17.
- Muszyński H., *Ideal i cele wychowania*, Warszawa 1974.
- Rozdziński A., *Osoba i kultura*, Warszawa 1985.
- Rusakowska D., *W stronę dyskursu nowoczesności*, Warszawa 1995.
- Surmiak W., *Opcja preferencyjna na rzecz ubogich wyrazem miłości społecznej*, Katowice 2009.
- Tischner J., *Z problematyki wychowania*, „Znak” 18(1966), s. 1334-1345.
- Wyszyński S., *Wyprawa do młodzieży z sercem*, w: S. Wyszyński, *Idzie nowych ludzi plemię. Wybór przemówień i rozważań*, Poznań–Warszawa 1973, s. 287-288.